

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Most 24. 9. 2012
Č. j.: SRS 018522/2012

Oblastní odbor SRS
Pražská 765
440 01 Louny

Zpráva č. 18 - Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 27. 8. – 23. 9. 2012

1. Počasí

V první polovině období 27. 8. až 23. 9. 2012 ještě panovalo počasí letního charakteru. Bylo převážně slunečno, denní teploty vystupovaly na hodnoty mezi 20 – 25 °C, lokálně i výše (Jirkov, 11. 9., 27 °C, Liberec, 11. 9., 28 °C) a noční neklesly pod 10 °C. Vyskytovaly se místní dešťové přeháňky se srážkami do 7 mm. Dne 12. 9., při přechodu studené fronty, nastalo výrazné ochlazení, kdy se noční teploty sice držely na 10 °C (v osadě Jizerka v Jizerských horách však bylo - 4,5 °C), avšak denní teploty jen místy překonaly 15 °C. Při přechodném oteplení (15. a 16. 9.) opět vystoupily na cca 20 °C. Následovalo další postupné ochlazení na 15 °C ve dne a kolem 5 °C v noci. Bylo oblačno s dešťovými přeháňkami.

Po přechodném oteplení (na cca 23 °C) začala v závěru období přes Čechy postupovat studená fronta a za ní k nám proudil studený vzduch od severozápadu. Přechod této studené fronty přinesl citelné ochlazení na 11 – 13 °C ve dne a četné dešťové přeháňky, lokálně i bouřky s vydatným deštěm (na Žatecku i s kroupami). Po přechodu fronty bylo slunečné, avšak chladné počasí s místními přeháňkami. Noční teploty mnohde klesly na 0 °C i níže.

Úhrn srážek v období činil v České Lípě 69 mm, v Děčíně 16 mm, v Jirkově na Chomutovsku 54 mm, v Litoměřicích cca 55 - 70 mm, v Židovicích na Lounsku 40 mm, v Moravěvsi na Mostecku 40 mm, v Kvítkovicích na Turnovsku 11 mm, na Žatecku 40 – 50 mm.

Tyto srážky přispěly k určitému vylepšení bilance zásoby vláhy v půdě, která trvale vykazovala významný deficit. Riziko ohrožení suchem bylo podle ČHMÚ – Monitoring zemědělského sucha (18. 9.) klasifikováno jako **malé** pouze v oblasti Krkonoš, jako **mírné** v oblasti Šluknovského výběžku, na severu okresu Česká Lípa a na jihu okresů Liberec a Semily. Jako **středně velké** bylo vyhodnoceno v okrese Ústí nad Labem a na severu okresů Chomutov, Most a Teplice. Na zbytku území bylo toto riziko posouzeno jako **velké**.

ČHMÚ - Riziko ohrožení suchem pro území ČR. Vymezuje pět stupňů ohrožení suchem: 1 - **malé**, 2 - **mírné**, 3 - **středně velké**, 4 - **velké**, 5 - **nejvyšší**. Čím je tento stupeň vyšší, tím je vyšší riziko ohrožení suchem. Výsledná mapa vzniká kompilací výsledků získaných ze tří metod hodnocení sucha: měřené vlhkosti půdy, vypočtené vláhové bilance a vypočtené bilance srážek a evapotranspirace. Aktualizace výsledné mapy se provádí 1 x týdně v úterý.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Předchozí suché a teplé počasí uspíšilo průběh podzimních prací. Období bylo ve znamení dokončení žňových prací, přípravy půdy, setí ozimých obilovin a chemické ošetřování osetých ploch. Porosty řepky ozimé jsou podle uvážení ošetřovány

morforegulátory. Pokračuje sklizeň píce, kukuřice na siláž, slunečnice, pozdních odrůd brambor, zeleniny, ovoce, TTP etc.

Na **Semilsku** pěstitelé hodnotili sklizeň obilovin a řepky jako jednu z nejlepších za poslední léta, a to díky sněhové pokrývce v době kalamitných mrazů během zimy. Některé podniky použily glyfosat k přerušení zeleného mostu po sklizni obilovin, za účelem zmírnění výskytu přenašečů viróz u obilovin. Po dlouhé době, u konsolidovaných podniků, bylo prováděno vápnění orné půdy samochodnými aplikátory. U některých odrůd jablek dochází pod tíhou plodů k lámání větví (k. ú. Žernov).

Na **Žatecku** byla sklizeň chmele dokončena zhruba 10. 9. V plném proudu je ošetřování ozimé řepky proti několika škodlivým činitelům (výdrolu obilovin, slimáček polní, dřepčík olejkový).

OBILNINY

Ve všech regionech oblasti postupně probíhá příprava půdy a setí ozimů.

Na Mostecku nebyla až do konce srpna příprava půdy možná, a to z důvodu **sucha**. Po srážkách však práce pokračují.

Na Semilsku vzcházejí raně seté ozimé ječmeny.

PŠENICE OZIMÁ (RF 99 BBCH, tj. sklizené zrna /vhodné pro posklizňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy/)

Ve vzorku zrna z Mostecku (Polerady, 5. 9.) byl zjištěn výskyt **sněti mazlavé pšeničné (Tilletia tritici)**.

Na Mostecku (Havraň, 14. 9.) byl na výdrolu zjištěn střední výskyt **kříška polního (Psammotettix alienus)**. Jeho silný výskyt byl shledán v okrese Louny na Podbořansku (Liběšovice, 20. 9.).

V okrese Litoměřice, na sklizených plochách, dosud nezpracovaných, je všeobecně silný výskyt **béru sivého (Setaria pumila)**.

KUKUŘICE (RF 85-99 BBCH, tj. vosková /silážní/ zralost, zrna žlutavá až žlutá: těstovitá konzistence: asi 55 % sušiny zrna až sklizňová zralost - plodina sklizena)

V okrese Litoměřice, ale i jinde, probíhá sklizeň silážní kukuřice (sklizená cca 1/2). Některé porosty jsou nevratně **poškozeny suchem**.

Na Mostecku byla sklizeň kukuřice na siláž ukončena v první dekádě měsíce září - předčasné dozrání z důvodu **vysokých teplot** a nedostatku srážek v srpnu.

Všechny porosty kukuřice na Žatecku a Podbořansku jsou silně **poškozeny suchem**. Celé rostliny prakticky uschly. Kukuřice pěstovaná na siláž je již sklizena.

Na Českolipsku (Luhov, 18. 9.) byl pozorován první ojedinělý výskyt **sněti kukuřičné (Ustilago maydis)**.

Na Semilsku (Žernov) pokračuje nálet **bázlivce kukuřičného (Diabrotica virgifera)** do feromonového lapače, avšak již v minimálním počtu (1 ks za týden). Jeho další výskyt byl zaznamenán a potvrzen v okrese Litoměřice (Chotěšov u Vrbičan). Na ostatních pozorovacích bodech jeho výskyt doposud zjištěn nebyl.

Bázlivec kukuřičný je 4-7 mm dlouhý brouk z čeledi mandelinkovitých.

Zdroj obr.: <http://www.piorin.gov.pl/cms/images/upload/stonka1.gif>

Hlavní hostitelskou rostlinou pro larvy i dospělé je kukuřice. Zpočátku ožírají listy kukuřice, později se živí pylem, bliznami a vrcholky palic. Může se šířit a může škodit především v místech, kde se na polích pěstuje kukuřice po kukuřici. Jedná se o významného škůdce, jenž byl do Evropy zavlečen ze Severní Ameriky. V Evropě se šíří rychlostí 40 a více kilometrů za rok. Typickým příznakem poškození je vytváření tzv. husích krků. Dospělci poškozují listy kukuřice žírem. Dospělci ožírají rovněž květy a mladé palice kukuřice. Při silném napadení může dojít i k větší redukci zrn v palici. Pozorování se provádí 1 x týdně, v období od 20. června do konce října, přednostně na pozemcích, na nichž následuje kukuřice po kukuřici a pozemcích v blízkosti letišť, hlavních dopravních tahů, překladišť (silničních i železničních) a větších vodních toků. Hodnotí se počet ulovených samců ve feromonových lapácích.

Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Na Litoměřicku bylo v některých porostech zjištěno částečné lokální poškození **zavíječem kukuřičným (Ostrinia nubilalis)**. Na Žatecku (Žatec, 12. 9.), při kontrole Bt kukuřice, vzniklo podezření na jeho výskyt. Byly odebrány vzorky a odeslány do laboratoře k další determinaci.

Na Semilsku je na sklizených plochách uvnitř honů zjišťováno poškození **prasetem divokým (Sus scrofa)** - na plochách i několika arů.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 00-19 BBCH, tj. suché semeno /v této fázi jsou semena mořena/ až 6 – 9 a více listů vyvinuto)

V okresech Česká Lípa a Děčín jsou porosty na mnoha lokalitách **vlivem sucha** velmi nevyrovnané. Tato skutečnost ztěžuje zemědělcům správné načasování aplikace herbicidů a morforegulátorů. Na Litoměřicku a Žatecku probíhá, na zasetých plochách, aplikace graminicidů proti výdrolu obilovin.

V okrese Louny (21. 9.) byl pozorován slabý výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti (Cercospora beticola)**.

První slabé výskyty **dřepčíka olejového (Psylliodes chrysocephalus)** byly zjištěny na Mostecku (14. 9., Moravěves), na Teplicku (20. 9., Měrunice) a v okrese Ústí nad Labem (Dubice nad Labem a Habrovany, 10. 9.).

Dřepčík olejový je drobný, černomodrý nebo zelenomodrý brouček z čeledi mandelinkovitých (Chrysomelidae) o velikosti 3-4,5 mm.

Zdroj obr. <http://www.biol.uni.wroc.pl/cassidae/European%20Chrysomelidae/iconography/Psylliodes%20chrysocephala1.jpg>

Brouci jsou aktivní při teplotách nad 6 °C, optimální teplota pro nálet brouků se však pohybuje kolem 16 °C a výše. Poškození se projevuje vykousanými jamkami a okrouhlými, až 3 mm velkými otvory v čepelích listů mladých rostlin. Larvy vyžirají chodbičky v řapících listů. Někdy bývá vyžrán i vegetační vrchol. Listy odumírají. Nejvíce jsou ohroženy porosty v bezprostřední blízkosti ložského řepkoviště a porosty velmi časně seté a vzešlé. Hodnotí se počet ulovených brouků ve 2 žlutých Mórickeho miskách.

Chemická ochrana se obvykle provádí od konce září do poloviny října na základě zjištěného náletu dospělců do porostu. Musí být provedena před kladením vajíček.

Na Semilsku je, u okrajů pozemků, zjišťován výskyt **slimáčků (Deroceras spp.)**.

SLUNEČNICE (RF 89-97 BBCH, tj. plná zralost: semena i ve vnitřní třetině terče černá: zadní strana úboru hnědá, mramorovaná, krycí listeny hnědé: vlhkost semen asi 15 % až rostlina uschla a odumřela)

V okrese Louny (na Žatecku) byly již všechny porosty slunečnice desikovány a jsou připraveny ke sklizni.

V okrese Louny (Volenice, 30. 8.) byl pozorován slabý výskyt plísně šedé (*Botryotinia fuckeliana*).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 89-99 BBCH, tj. rostlina plně odumřela až hlízy odloučené od stonků)

Sklizeň probíhá, nebo je dokončována. Vlivem sucha jsou na Litoměřicku hlízy menší než obvykle.

Na Semilsku (Kvítkovice 9. 9.) byl, u pěstitelů realizujících chemickou ochranu, zaznamenán jen slabý výskyt plísně bramborové (*Phytophthora infestans*). Byl zjištěn i výskyt hlíz s příznaky napadení komplexem skládkových chorob. Pozorováno je i slabé lokální poškození hlíz slimáky (*Agriolimacidae*).

ŘEPA CUKROVKA (RF 39-49 BBCH, tj. plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90 % povrchu půdy - kořen dosáhl sklizňové velikosti)

Na Liberecku jsou některé porosty již sklizeny.

Na Litoměřicku bylo zaznamenáno poškození suchem.

V okrese Česká Lípa (Dubá, 19. 9.) bylo pozorováno slabé napadení rostlin virovými chorobami (*Virae spp.*). Na Litoměřicku byl lokálně zjištěn jejich střední výskyt.

Na Semilsku (Volavec, 9. 9.), u chemicky ošetřených ploch, byl zaregistrován výskyt skvrnatičky řepné (*Cercospora beticola*), a to ve velmi slabé intenzitě (na rozdíl od neošetřené krmné řepy, kde je výskyt silný). V okrese Česká Lípa (Dubá, 19. 9.) bylo pozorováno slabé napadení. Její střední výskyt byl zjištěn na Liberecku (Čtveřín a Příšovice 5. 9., 14. 9.).

Na Litoměřicku (Sedlec) byl shledán výskyt mračňáku Theofrastova (*Abutilon theophrasti*).

CHMEL (RF 97 BBCH, tj. dormance, listy a stonky odumřelé)

Na Litoměřicku a Žatecku jsou všechny plochy sklizeny.

Sklizeň chmele v okrese Louny proběhla rychle. Výnosy jsou velmi rozdílné a pohybují se v rozmezí 0,2 - 1,7 t, ale i až 2,5 t/ha, v závislosti na odrůdě a zdravotním stavu porostu během vegetace. Velký vliv na výnosy chmele v letošním roce měl průběh zimního počasí a velké sucho v letních měsících. Na chmelnicích v současné době probíhá úklid posklizňových zbytků a příprava na orbu.

V okrese Litoměřice (Kozlovice, Polepy, Radovesice) byl povolen výsaz na 11 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Na Litoměřicku byl zaznamenán všeobecně silný výskyt moniliové hniloby plodů (*Monilinia fructigena*) na všech ovocných plodinách. Předčasný opad listů vlivem sucha je zde rovněž všeobecný.

Jádroviny

HRUŠNĚ (RF 87 – 89 BBA, tj. sklizňová zralost až konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost)

V neošetřovaných sadech na Litoměřicku a na Semilsku u malopěstitelů, byl zjištěn silný výskyt ři hrušňové (*Gymnosporangium sabinae*).

V neošetřovaných sadech v okrese Litoměřice byl zaznamenán i výskyt septoriozy hrušní (*Mycosphaerella sentina*).

JABLONĚ (58-89 BBA, tj. pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení až konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost)

Na Litoměřicku probíhá sklizeň, přednostně pak plochy poškozené **krupobitím**.

V celém okrese Liberec, zejména u drobných pěstitelů a zahrádkářů, byl zaznamenán střední výskyt **moniliové hniloby plodů (*Monilinia fructigena*)**.

Střední výskyt **strupovitosti jableoní (*Venturia anamorfa*)** na listech i plodech byl zjištěn v okrese Děčín (Malšovice, 18. 9.). V celém okrese Semily je i nadále pozorován jeho střední výskyt u drobných pěstitelů bez chemické ochrany nebo nedostatečné, naproti tomu u intenzivních pěstitelů je její výskyt ojedinělý (Žernov, 19. 9.).

Na Mostecku (30. 8., Vtelno) bylo v neošetřovaných sadech zjištěno střední poškození **obaleči slupkovými (*Olethreutinae*)**.

V okrese Louny (Židovice, 30. 8.) byl pozorován slabý výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**. V okrese Děčín (Malšovice, 18. 9.) byl na plodech shledán jeho střední výskyt.

V okrese Louny (Židovice, 30. 8.) byl pozorován slabý výskyt **obaleče jabloňového (*Argyroplote variegana*)** a **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)**.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 89 BBA, tj. konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost)

V okrese Louny (Židovice, 30. 8.) byl pozorován slabý výskyt **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** a **obaleče východního (*Cydia molesta*)**.

RÉVA VINNÁ (RF 58-89, tj. zaměkání /měknutí/ bobulí až sklizňová zralost)

Na Litoměřicku byla zahájena předčasná sklizeň vinic tam, kde došlo k **poškození krupobitím**.

Byl zde zaznamenán i všeobecný výskyt **plísňě révové (*Plasmopara viticola*)**.

K 15. 9. bylo ve feromonových lapačích (Litoměřice) ukončeno pozorování **obalečika jednopásého (*Eupoecilia ambiguella*)** a **obaleče mramorovaného (*Lobesia botrana*)**.

OSTATNÍ

V okrese Česká Lípa, na vzorcích z odumírajících jasanů, které byly odebrány v zámeckém parku v Zákupích, byl laboratorně potvrzen výskyt původce **chřadnutí jasanů (*Chalara fraxinea*)** a **padlí (*Phyllactinia sp.*)**.

V okrese Litoměřice (Keblice, Litoměřice, Lovosice a Lukavec) jsou zjišťovány lokality se silnými výskyty zimních hnízd **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)**.

Napříč celým okresem Semily, v alejích jírovce maďálu podél cest a v intravilánech měst a obcí, dochází k hnědému zbarvení listů a částečnému opadu listů způsobené komplexem vlivů – **sucho**, **imise**, **klíněnka jírovcová (*Cameraria ohridella*)** a v neposlední řadě i napadením houbovou chorobou **hnědnutí listů kaštanovníku (*Guignardia aesculi*)**. Obdobné hnědnutí listů je registrováno také u lip, javorů a jiných dřevin.

V okrese Litoměřice (Klapý, Loucká, Sulejovice), zvláště na plochách po sklizni obilovin a řepky, byly pozorovány lokálně silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)**. Silné výskyty pozorovány též v ovocných sadech a školkách.

Za Oblastní odbor Louny zpracoval: Ing. Aleš Janeček